

ALKOHOL- OCH DROGPOLITISKT PROGRAM

2008-2010

Nynäshamns kommun

Antaget i kommunfullmäktige
2008-03-05 § 30

Hälsa till Nynäshamn!

Alkohol- och drogpolitiskt program i Nynäshamn

Antaget i kommunfullmäktige 2008-03-05

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2004 att ett alkohol- och drogpolitiskt program skulle tas fram. En arbetsgrupp med företrädare från kommunens samtliga förvaltningar utsågs. Rådslag hölls med berörda förvaltningar, polis, föreningar och andra aktörer. Programmet färdigställdes under våren 2007 och remitterades därefter till berörda nämnder.

Handlingplan

Det alkohol- och drogpolitiska programmet redovisar de kommunala målen och innehåller en handlingsplan med delmål. Handlingsplanen anger strategier för hur olika aktörer ska påverka attityder, identifiera riskgrupper och begränsa tillgången till tobak, alkohol och droger. Förslag finns till mätbara indikatorer för uppföljning och utvärdering av vidtagna åtgärder.

Skolans arbete poängteras

Skolornas roll poängteras och enligt handlingsplanen ska varje skola skapa en egen policy och handlingsplan. Kommunen har erhållit projektmedel från länsstyrelsen för att stärka skolornas viktiga arbete med våra ungdomar.

Årlig politisk uppföljning

Kommunstyrelsen har det förvaltningsövergripande ansvaret för införande och uppföljning av programmet. Varje nämnd ska årligen till kommunstyrelsen redovisa vilka åtgärder som vidtagits inom det egna området.

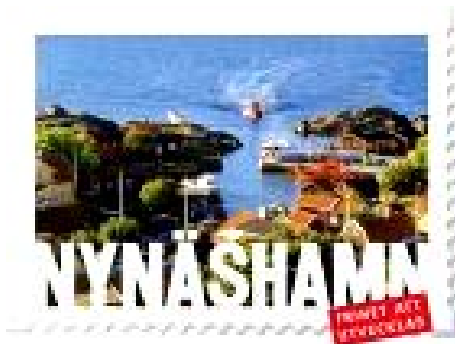
För mer information kontakta:

Ann-Marie Lidmark, tel 08-520 683 94 eller e-post:

ann-marie.lidmark@nynashamn.se

INNEHÅLL

➤ <u>INLEDNING</u>	4
BAKGRUND VILKA BERÖRS AV PROGRAMMET?	
➤ <u>DEFINITIONER</u>	5
DROGER FÖREBYGGANDE ARBETE POLICY	
➤ <u>STYRANDE DOKUMENT</u>	6
MÅL PÅ NATIONELL NIVÅ MÅL PÅ LOKAL NIVÅ LOKALA RIKTLINJER	
➤ <u>ALKOHOL-, TOBAK OCH NARKOTIKAKONSUMTION</u>	8
➤ <u>LOKALT HANDLINGSPROGRAM</u>	10
PROGRAMMETS ÖVERGRIPANDE MÅL OCH STRATEGIER ARENOR OCH AKTÖRER IMPLEMENTERING, UPPFÖLJNING OCH REDOVISNING AV PROGRAMMET	
➤ <u>HANDLINGSPLAN</u>	13
ATTITYD PÅVERKAN RISKGRUPPER BEGRÄNSA TILLGÅNGEN	

1. Inledning

Ett alkohol- och drogpolitiskt handlingsprogram syftar till att stärka en god folkhälsa med bättre livskvalitet för medborgarna och minskade kostnader för samhället.

Det alkohol- och drogpolitiska programmet ska leda till att kommunens förebyggande arbete samordnas och utvecklas när det gäller tobak, alkohol och narkotika.

Drogmissbruk är i sig ett hälsoproblem. Det leder också till stora kostnader för samhället bland annat inom sjukvården, trafiken, på arbetsplatsen samt för missbruksvård och behandling.

Detta program är utarbetat för att tydliggöra de strategier som Nynäshamns kommun ska tillämpa för att förebygga missbruk av tobak, alkohol, narkotika, snifnings- och dopningspreparat samt icke medicinsk användning av läkemedel. Det ska användas som stöd för en fortsatt utveckling av förebyggande insatser inom den kommunala verksamheten. Arbetet förutsätter ett nära samarbete med viktiga aktörer inom det förebyggande arbetet såsom polismyndigheten, landstinget, föreningar och näringslivet.

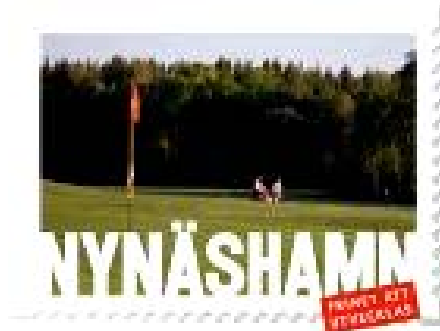
1.1 Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade hösten 2004 att ett alkohol- och drogpolitiskt program skulle utvecklas med stöd av en politisk referensgrupp. Först i januari 2006 kunde den planerade processen påbörjas, då inom ramen för folkhälsoarbetet. En bred inbjudan gick ut till ett rådslag i maj samma år för att informera och engagera olika aktörer i samhället. Sammanlagt deltog c:a 30 personer i diskussionerna. Dessa har senare beretts möjlighet att lämna synpunkter på programmets utformning och innehåll.

En arbetsgrupp med företrädare från kommunens samtliga förvaltningar har utarbetat programmet med samordnaren för det alkohol- och drogförebyggande arbetet som sammankallande.

1.2 Vilka berörs av programmet?

Det alkohol- och drogpolitiska programmet omfattar alla som bor, verkar i eller tillfälligt vistas i Nynäshamn. Insatserna riktas till barn, ungdomar och vuxna och rör främst kommunal verksamhet. Samverkan med polisen, landstinget, föreningar, näringslivet och andra aktörer behövs också för att nå framgång och därför ingår ett brett samarbete i programmet.

2. Definitioner

2.1 Droger

Med *droger* menas i detta dokument tobak, alkohol, narkotika, sniffnings- och dopningspreparat samt icke medicinsk användning av läkemedel.

2.2 Förebyggande arbete

Det finns tre olika strategier som kan användas vid förebyggande arbete:

1. *Primärprevention*: Förebyggande arbete som riktas till allmänheten *innan* det oönskade har hänt t.ex. en skada, eller sjukdom har uppstått. Arbetet innebär att identifiera hälsofrämjande faktorer och främja dessa liksom att identifiera olika riskfaktorer och förebygga dessa.
2. *Sekundärprevention*: Förebyggande arbete inriktat mot riskgrupper för att tidigt upptäcka dem och sätta in åtgärder samt för att förhindra återfall.
3. *Tertiärprevention*: Rehabilitering, vård och behandling när skada eller sjukdom redan har uppstått.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete innebär insatser på samhälls-, grupp- och individnivå. Åtgärder på samhällsnivå är lagar, riktlinjer och regler som gäller tobak, alkohol och narkotika. Kommunen ansvarar för vissa lagars efterlevnad, driver förebyggande arbete, informerar och ger stöd och behandling.

2.3 Policy

Att skapa en policy för det alkohol- och drogförebyggande arbetet innebär att skapa grundprinciper och riktlinjer för arbetet. Policyn ska bidra till reducerade alkohol- och drogrelaterade problem och stärka organisationens beredskap gällande åtgärder.¹

Handlingsplanen är den plan som skapas för att policyns mål och syfte ska kunna förverkligas. Genom handlingsplanen framkommer hur det förebyggande alkohol- och drogarbetet ska organiseras och implementeras, det vill säga föras ut till alla. Den omfattar regler, ansvarsfördelning, organisation och rutiner för att uppnå policyns mål.

---

¹ För information om hur en policy kan skapas och bli ett medel i det förebyggande arbetet se ”Policy för prevention” och ”Skolan kan förebygga” Nr 1 och Nr 7 i Statens folkhälsoinstituts metodskrifter för lokalt arbete mot alkohol och narkotika

3. Styrande dokument

3.1 Mål på nationell nivå

Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbetet är:

- Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen

Ett av elva **målområden** har angetts som vägledning för arbetet, vilket är:

- Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande ²

Alkohol

Under åren 2001 – 2005 genomfördes en nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. Riksdagen har antagit en ny handlingsplan för 2006-2010 med ett **övergripande mål** som mer än tidigare betonar alkoholens samband med folkhälsan:

- Att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar

Gällande **delmål** är att:

- åstadkomma en alkoholfri uppväxt
- skjuta upp alkoholdebuten
- åstadkomma flera alkoholfria miljöer
- ingen alkohol ska förekomma i trafiken, i arbetslivet eller under graviditeten
- bekämpa den illegala alkoholhanteringen³

Narkotika

Regeringen har lagt fram en ny handlingsplan för narkotikapolitiken för perioden 2006 – 2010 med det **övergripande målet**:

- Ett narkotikafritt samhälle

De **delmål** som regeringen beslutat om är att:

- minska rekryteringen till missbruk

---

² Nationella mål för folkhälsan

³ Nationell handlingsplan för alkoholpolitiken 2006 – 2010

- förmå personer med missbruk att upphöra med sitt missbruk
- minska tillgången på narkotika⁴.

3.2 Mål på lokal nivå

De nationella handlingsplanerna understryker att arbetet på lokal nivå är avgörande för framgångsrika resultat. Kommunen har i olika dokument antagit riktlinjer och mål för den lokala tobaks-, alkohol- och narkotikapolitiken. De återfinns framför allt i de budgetpolitiska målen och i kommunens brottsförebyggande program och är beslutade av fullmäktige. Dessa dokument ligger till grund för handlingsprogrammet och målen återfinns under avsnitt 5.

3.3 Lokala riktlinjer

Riktlinjer för serveringstillstånd⁵ har beslutats av fullmäktige och tillämpas för bedömning av ansökningar om serveringstillstånd. I lokala ordningsföreskrifter⁶, som också är fullmäktigebeslut, anges var spritdrycker, vin och starköl inte får förtäras på offentlig plats i Nynäshamn. Barn- och utbildningsnämndens kultur- och fritidsplan⁷ framhåller att fritidsgårdarna ska utgöra ett drogfritt alternativ.

---

⁴ Nationell handlingsplan för narkotikapolitiken 2006 – 2010

⁵ Antaget av fullmäktige 1997-06-12

⁶ Antaget av fullmäktige 1995-12-07, ändrat 2000-01-27 resp. 2001-01-25

⁷ Antagen av barn- och utbildningsnämnden 2003-12-18

4. Alkohol-, tobak och narkotikakonsumtion

Sverige har genom en restriktiv lagstiftning en låg andel alkohol- och drogmissbrukare jämfört med andra europeiska länder. Sedan EU-inträdet 1996 har flera förändringar skett som påverkat alkoholkonsumtionen, exempelvis de ökade införselkvoterna och sänkta priser. De traditionella instrumenten för det förebyggande arbetet såsom höga priser och ökad tillgänglighet har därmed förändrats.

Alkohol

Alkoholkonsumtionen i Sverige har ökat dramatiskt sedan mitten av 1990-talet, från 8,4 liter hundraprocentig alkohol 1995 till 10,2 liter per person och år 2005. Män dricker mer än dubbelt så mycket alkohol som kvinnor, men även kvinnor har ökat sin konsumtion, vilket märks tydligast i gruppen 50 – 75 år.

Fakta om alkoholkonsumtionen i Nynäshamns kommun:

- 50 procent av pojkarna och 64 procent av flickorna som går i nionde klass har någon gång druckit sig berusade. Det är betydligt högre än i övriga länet. 24 procent av pojkarna och 22 procent av flickorna uppger att de storkonsumerar alkohol (18 cl sprit *eller* en helflaska vin *eller* fyra stora flaskor stark cider *eller* fyra burkar starköl *eller* sex burkar folköl) minst en gång i månaden.⁸
- 12,4 procent av den vuxna befolkningen uppger att de minst två till tre gånger per månad konsumerar alkohol motsvarande en halv flaska sprit *eller* två flaskor vin *eller* sex burkar starköl *eller* åtta burkar folköl⁹. Det är något fler som storkonsumerar alkohol i Nynäshamn jämfört med länet.
- Den alkoholrelaterade dödligheten ligger högre i kommunen jämfört med länet och riket bland kvinnor. Mäns alkoholrelaterade dödlighet som för länet i övrig, men är ändå högre än för kvinnor.
- Försäljningen på Systembolaget ligger lägre än övriga länet men högre än riket.

Narkotika

Andelen elever i nionde klass i riket som någon gång använt narkotika minskade under 1970- och 1980-talen. Under 1990-talet ökade användningen för att återigen börja gå ner i början av 2000-talet. Andelen ligger nu på sju procent som prövat och tre procent som använt narkotika den senaste månaden.¹⁰

⁸ Drogvaneundersökning 2006. Utrednings- och statistikkontoret Stockholms stad.

⁹ Hälsa, livsvillkor och levnadsvanor inom 43 områden i Stockholms län, Stockholms läns folkhälsoenkät 2006, Epidemiologiska enheten vid Stockholms läns landsting

¹⁰ Skolelevers drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Fakta om narkotikamissbruk i Nynäshamns kommun:

- Nio procent av pojkarna och fyra procent av flickorna i årskurs nio har någon gång prövat narkotika vilket är lägre än i övriga länet⁸.

Tobak

Andelen dagligrökare i Sverige har minskat till 16 procent medan 13 procent snusar.¹¹ I Nynäshamn har 58 procent slutat röka år 2006 men fortfarande röker 19 procent vilket är betydligt högre än genomsnittet i länet där 15 procent röker.

Fakta om rökning och snusning i Nynäshamns kommun:

- Andelen blivande mödrar som röker är 15 procent vilket är betydligt högre än genomsnittet i länet (7 procent)¹²
- 12 procent av den vuxna befolkningen snusar dagligen vilket är högre än genomsnittet i länet (10 procent). Det är dock flera i kommunen som slutar snusa än i länet.¹³
- 11 procent av pojkarna och 20 procent av flickorna i nionde klass röker dagligen eller ibland. 17 procent av pojkarna och sex procent av flickorna snusar dagligen eller ibland.¹⁴

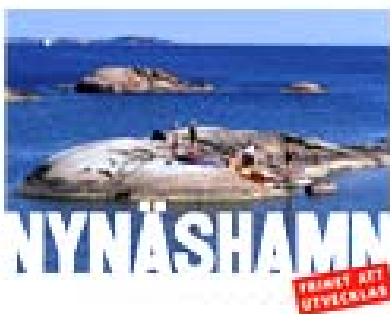
---

¹¹ SCB:s undersökning av levnadsförhållanden, ULF, 2005

¹² Rökning gravida, per kommun Stockholms län 2004, tillgänglig via www.tobaksfakta.se.

¹³ Hälsa, livsvillkor och levnadsvanor inom 43 områden i Stockholms län, Stockholms läns folkhälsoenkät 2006, Epidemiologiska enheten vid Stockholms läns landsting

¹⁴ Drogvaneundersökning 2006. Utrednings- och statistikkontoret Stockholms stad.

5. Lokalt handlingsprogram

Insatserna ska utformas enligt nationella och lokala mål inom det drogpreventiva området. Det förebyggande arbetet ska i största möjliga utsträckning bygga på beprövade metoder och inriktas på att stärka det friska, identifiera riskgrupper och att utveckla och stärka samverkan mellan aktörer.

Information, dialog och opinionsbildning är betydelsefullt för att nå framgång. Alla invånare ska få information om skadeverkningar av tobak, alkohol, narkotika och andra droger, men fokus ska ligga på skolelever och ungdomar och deras föräldrar. Viktigt är att arbeta för att ändra attityder, identifiera riskgrupper och begränsa tillgången till olika former av droger.

Kommunens personal är en viktig resurs och betydelsefull målgrupp när vi vill påverka attityder och kunskaper om droger. Resurser för kompetensutveckling måste därför säkerställas.

Ett alkohol- och drogförebyggande program kan ge riktlinjer för arbetet, men strategierna måste utvecklas på respektive arena för att det ska få långsiktiga effekter. Varje arena är unik och måste därför utgå från sin egen situation och sina egna förutsättningar när de förebyggande insatserna ska utarbetas. De policys och de handlingsplaner som kommer att tas fram på skolor, fritidsgårdar och kommunens förvaltningar som ett resultat av detta program kommer därför att utformas på respektive arena. För att nå de målsättningar som eftersträvas i en policy är det viktigt med hög delaktighet bland dem som insatserna berör. Att personer inom respektive arena utformar lokala mål, prioriteringar och lösningar är därmed ett sätt att säkerställa att de policys och handlingsplaner som ska tas fram leder till ett konkret och effektivt förebyggande alkohol- och drogförebyggande arbete.

5.1 Programmets övergripande mål och strategier

Programmets lokala mål bygger, som tidigare nämnts, på de mål som finns i det brottsförebyggande programmet och i mål- och budgetdokumentet. De övergripande målen är följande:

- Barn och ungdomar ska inte använda tobak eller alkohol under sin uppväxt
- Nynäshamns kommun ska vara fri från narkotika.
- Föräldrar och andra vuxna ska bli medvetna om sitt ansvar när det gäller attityder till alkohol och droger samt tillgängligheten.

För att uppnå de övergripande målen har delmål formulerats som återfinns i handlingsplanen på s 10 - 13.

De övergripande strategier som programmet fokuserar på är attitydförändring, upptäckt och tidig hjälp till riskgrupper samt arbete med att begränsa tillgången på alkohol, tobak och narkotika. Även dessa återfinns i handlingsplanen.

5.2 Arenor och aktörer

Samtliga förvaltningar ska arbeta för att förverkliga det alkohol och drogpolitiska programmet. Särskilt pekas följande områden inom respektive förvaltning ut:

- Socialförvaltningen
  - individ- och familjeomsorgen
  - alkoholhandläggningen
  - hemtjänsten
- Barn- och utbildningsförvaltningen
  - kultur och fritid
  - förskola, skola
  - elevhälsovården
  - vuxenutbildningen
  - ungdomsfullmäktige
- Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
  - lokala ordningsföreskrifter

Samverkan inom och mellan kommunens förvaltningar ska utvecklas exempelvis genom ökat samarbete mellan vuxenutbildningen och beroendemottagningen liksom mellan hemtjänsten och beroendemottagningen. Kommunen och dess förvaltningar ska också samarbeta med externa aktörer såsom primärvården, polisen, föreningslivet, näringslivet m fl.

5.3 Implementering, uppföljning och redovisning av programmet

Det alkohol- och drogpolitiska programmet anger övergripande mål och strategier i kommunens förebyggande arbete. Det är en del i det folkhälsoarbete som kommunen bedriver och är kopplat till kommunens och landstingets gemensamma folkhälsoprogram. Det ska användas av kommunens verksamheter i planeringen av det drogpreventiva arbetet. Samtliga förvaltningar ska i sina verksamhetsplaner beskriva aktiviteter inom detta område.

Varje nämnd ska årligen med start 2008 redovisa vilka åtgärder som vidtagits inom det egna området utifrån det alkohol- och drogpolitiska handlingsprogrammet. Det arbete som har bedrivits inom ramen för handlingsprogrammet inom respektive nämnd ska även redovisas i det hälsobokslut som kommunen sammanställer.

Kommunstyrelsen har det förvaltningsövergripande ansvaret för implementering och uppföljning av programmet. En förvaltningsövergripande styrgrupp ska finnas som sammanträder minst fyra gånger per år och ska årligen redovisa sitt arbete till respektive nämnd och till kommunstyrelsen. På varje förvaltning ska finnas en tjänsteman med ansvar för det drogpolitiska arbetet. Uppföljning av ungdomarnas bruk av alkohol och andra droger ska ske genom elevenkät som genomförs vartannat år i grundskolans årskurs 7, 9 och årskurs 2 på gymnasiet.

6 Handlingsplan

6.1 Attitydpåverkan

Delmål	Strategi	Aktivitet	Ansvarig	Samarbetspartners	Mätbara indikatorer
Alkoholdebuten ska skjutas upp	Barn- och utbildningsförvaltningen utformar en gemensam policy och handlingsplan	Seminarier för berörd personal	Barn- och utbildningsnämnden	Statens folkhälsoinstitut Centrum för folkhälsa Socialnämnden	Minskad andel elever som uppger att de regelbundet dricker sig berusade Källa: Stockholms stads Elevenkät, som genomförs vartannat år. Ökad andel elever som uppger att de inte använder droger Källa: Stockholms stads Elevenkät, som genomförs vartannat år.
Berusningsdrickandet ska minska	Varje skola utarbetar en egen skriftlig policy och handlingsplan med rutiner för det förebyggande arbetet gällande tobak, alkohol och narkotika.	Elever, föräldrar och personal medverkar i att utveckla policyn	Barn- och utbildningsnämnden		
Inget bruk av tobak under skoltid	Fritidsgårdarna utarbetar en egen skriftlig policy och handlingsplan med rutiner för det förebyggande arbetet gällande tobak, alkohol och narkotika.	Alkohol- och drogförebyggande arbetet utvecklas så att det genomsyrar ungdomarnas hela studietid. Det ska innehålla moment där ungdomarna görs delaktiga, exempelvis värderingsövningar.	Kultur- och fritidsnämnden		
Ungdomar ska stärkas i sina attityder mot tobak, alkohol och narkotika	Alkohol- och tobaksfria aktiviteter		Kultur och fritidsnämnden		
	Föreningslivet stimuleras att utveckla sitt drogförebyggande arbete	Stöd till föreningar att utveckla handlingsplan för drogförebyggande verksamhet	Kultur- och fritidsnämnden	Riksidrottsförbundet	
Föräldrar ska stärkas i sin föräldraroll och förhållningssätt	Föräldracirklar	Ung och Kung m fl	Socialnämnden	Studieförbund, Svenska kyrkan m fl	Antal föräldrar i studiecirklar och föräldraprogram
	Föräldraprogram	COPE, Föräldrastegen	Socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden		Utvärderingar
Utveckla vuxnas kunskap om ungdomars alkoholbruk och hur de ska agera i olika situationer gällande ungdomar	Information på föräldramöten Information till allmänheten	Örebro preventionsprogram, ÖPP Stockholms stads elevenkät vartannat år	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden	

6.2 Riskgrupper

En riskgrupp utgör de människor som löper större risk än andra att utveckla alkohol- och narkotikaproblem. Det kan röra sig om människor som dricker stora mängder alkohol eller brukar narkotika, men att tillhöra en riskgrupp kan också handla om att växa upp i miljöer där det finns missbruk, exempelvis i familjen. Att nå riskgrupper på ett tidigt stadium och kunna sätta in tidiga insatser är mycket betydelsefullt och kräver ofta samverkan mellan olika aktörer.

Delmål	Strategi	Aktivitet	Ansvarig	Samarbetspartners	Mätbara indikatorer
Uppmärksamma barn, ungdomar och vuxna i missbruksfamiljer	Erbjuda stöd till barn, ungdomar och vuxna i missbruksfamiljer	Gruppverksamhet Ljuspunkten enligt Ersta vändpunktens modell	Socialnämnden	Barn- och utbildningsnämnden	Antal som deltagit i gruppverksamhet
Färre återfall i rattfylleri	Erbjuda stöd till rattfyllerister	SMADIT	Socialnämnden	Polisen	Andel som antagit erbjudande
Minskat antal riskkonsumenter	Erbjuda tidigt stöd till riskkonsumenter	Utveckla samarbetet med primärvården	Socialnämnden	Primärvården	Antal som remitterats från primärvården
Minska olovlig frånvaro	Tydlig uppföljning av frånvaron i skolan. Samverkan med socialförvaltningen	Rapportering av olovlig frånvaro till föräldrar.	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden	Andel olovlig frånvaro

6.3 Begränsa tillgången

Hög tillgänglighet till alkohol är en riskfaktor för hög konsumtion och våldsbrott eller alkoholrelaterade skador

Delmål	Strategi	Aktivitet	Ansvarig	Samarbetspartners	Mätbara indikatorer
Ingen under 18 år ska kunna handla folköl eller tobak i detaljhandeln	Livsmedelsbutiker och kiosker ska ha god kunskap om alkohollagen	Provköp av tobak och folköl minst en gång varje år Besök varje år på försäljningsställena	Socialnämnden	Barn- och utbildningsnämnden Ungdomsfullmäktige	Andel elever under 18 år som uppger att de själva köper folköl eller tobak eller blir serverade på restaurang
Antalet våldsbrott i anslutning till krogar ska minska	God kännedom om förhållandena på krogarna	Återkommande tillsynsbesök Regelbundna krögar-möten	Socialnämnden	Länsstyrelsen Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden Polisen Räddningstjänsten	Polisens statistik över våldsbrott
Servering till berusade personer eller till ungdomar under 18 år får ej förekomma	Restaurangpersonal ska ha god kunskap om alkohollagen	Utbildning i Ansvarsfull alkoholserving	Socialnämnden	STAD Handläggarnätverk inom Södertörn	Antal som genomgått utbildning
	Begränsningar av var alkohol får konsumeras	Översyn av den lokala ordningsstadgan	Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	Polisen	Antal tillsynsbesök

